Ч. 158 Субота 17 (29) липня 1893. Рôкъ III.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

Выходить у Львовѣ що дня (кромѣ недѣль и гр. кат. свять) о 5-ôй годинѣ по полудни.

Адміністрація: улица Чарнецкого ч. 8.

Редакція: ул. Францішканьска ч. 10, двері 16.

Письма приймають ся лишь франкованй.

Рекламаціѣ неопечатанй вольни вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

Передплата у Львовѣ въ Адміністраціи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Староствахъ на провінціи:
на цѣлый рôкъ 2 зр. 40 к.
на пôвъ року 1 зр. 20 к.
на чверть року — 60 к.
мѣсячно . — 20 к.
Поодиноке число 1 к.

Зъ почтовою пересылкою:
на цѣлый рôкъ 5 зр. 40 к.
на пôвъ року 2 зр. 70 к.
на чверть року 1 зр. 35 к.
мѣсячно . . — 45 к.
Поодиноке число 3 к.

Ще про реформу нашихъ семінарій духовныхъ.

По оголошеню Найв. розпорядженя цѣсарского въ справѣ реформы нашихъ семінарій духовныхъ мы не забирали голосу въ сѣй справѣ, бо й не видѣли до того нѣякои потребы; рѣчь сама собою такъ ясна и користи зъ заведенои реформы такъ очевиднй, що шкода бы було и слôвъ тратити на дармо на коментоване згаданого розпорядженя. Вся праса краєва а навѣть и та, вôдъ котрои можна було сподѣвати ся опозиціѣ для опозиціѣ, обговорювала сю справу спокôйно и — якъ на деякй часописи — навѣть досить обєктивно и безпристрастно а то найлѣпшій доказъ, що потребу реформы нашихъ семінарій духовныхъ таки всѣ вôдчували. Знесенє рускои семінаріѣ духовнои у Вѣдни а натомѣсть заснованє, взглядно розложене центральнои семінаріѣ у Львовѣ на три семінаріи епархіяльнй, мусить кождый безсторонный чоловѣкъ признати таки користнымъ для Русинôвъ. Пôдъ симъ взглядомъ можна навѣть сказати, що образованє руского духовеньства бôльше зыскало якъ втратило. Мôгъ бы хтось вправдѣ покликувати ся на историчне значѣнє духовнои семінаріѣ у Вѣдни, то правда; але и то правда, що оно выимкове, бо жадна народнôсть въ державѣ, крôмъ одныхъ Русинôвъ, не мала въ столици Монархіи своеи семінаріѣ духовнои; зъ другои же стороны не було въ краю вôдповѣдного числа семінарій для образованя рускихъ кандидатôвъ стану духовного, пôдчасъ коли у иншихъ народностей кожда епархія має й свою семінарію духовну. Якъ то було для Русинôвъ некористно и недогôдно, знає кождый зъ насъ дуже добре. Число питомцѣвъ у вѣденьскôй семінаріи духовнôй було дуже обмежене и мало хто мôгъ туды дôстати ся. За то львôвска семінарія була переповнена а кандидаты неразъ зъ великими трудностями мусѣли стягати ся сюды зъ двохъ противныхъ кôнцѣвъ краю, а навѣть и зъ Буковины.

Колижь нинѣ може декому и жаль зненеся вѣденьскои семінаріѣ духовнои, то й не дивниця. Она була въ столици монархіѣ и перворяднôмъ университетѣ. Она доставляла не лишь кандитатôвъ до стану духовного, але й богато свѣтскои интеліґенціѣ. Сежь звѣстна у насъ була загальнo рѣчь, що многй молодй люде старали ся о принятє до вѣденьскои семінаріѣ лишь длятого, щобы дôставшись разъ до столицѣ монархіѣ и обзнакомившись тамъ, выступити вôдтакъ изъ семінаріѣ и кôнчити науки на свѣтскихъ университетахъ. Се було для рускои суспôльности загально користно, але чи користно для стану духовного, для котрого выключно семінарія була призначена, на се чей кождый собѣ вôдповѣсть.

А теперь ще и друга вôдворотна сторона: Pol. Corr. помѣстила въ послѣднôмъ числѣ допись зô Львова, въ котрôй такъ сказано:

„Можна було предвидѣти, що наступивша на основѣ Н ивысшого розпорядженя зъ 13 липня с. р. реформа гр. кат. семінарій выкличе въ тыхъ кругахъ, котрй предпринята мѣра немило дôткнула, всѣлякй ложнй толки. До того рода не вôдповѣдаючихъ фактичному станови рѣчей представлень належить такожь здогадъ помѣщеный въ N. fr. Presse (вечѣрне выданє зъ дня 22 липня), въ котрôмъ сказано, що згадана мѣра „єсть безъ сумнѣву результатомъ заключеныхъ въ Римѣ умовъ межи рускими епіскопами а курією“. Супротивъ того треба сконстатувати, що реорґанізація згаданыхъ институцій мала ся вже давно на оцѣ и въ урядовôй формѣ була предложена пôвтретя року тому назадъ, та що дальше розходило ся при тôмъ не лишь о церковнй але й о державнй интересы, стоячй зъ тымъ въ тѣсной связи. Що центральна семінарія св. Варвары не вôдповѣдала вже тымъ цѣлямъ, якй мали ся на оцѣ при заснованю сеи институціѣ цѣсаревою Маріею Тересою, єсть фактомъ, о котрôмъ не можна сумнѣвати ся, а котрому не перечили найлѣпше поинформованй въ сѣй справѣ и непохитно при католицизмѣ стоячй рускй круги, а въ послѣднихъ часахъ потвердили то й приключеня розслѣдженй властями. Бо коли згадана институція була до того покликана, щобы приспособити для гр. кат. церкви высше образованй и на высшй єрархічнй становища спосôбнй духовнй силы, то въ послѣдныхъ часахъ показало ся, що державна управа мусить при обсаджуваню такихъ становищь бороти ся зъ трудностями задля браку такихъ кандидатôвъ.

Такожь и тй взгляды, якй мала на оцѣ цѣсарева Марія Тереса, щобы и питомцямъ семінаріѣ дати можнôсть патріотичного образованя ся, не завсѣгды вôдповѣдали въ згаданôй институціѣ въ такôй мѣрѣ, якои бажало ся. Нехай бы въ тôмъ грали хочь бы й важну ролю деякй незавасимй вôдъ управы институціѣ обставины, именно, що молодй питомцѣ, якъ то приносить зъ собою характеръ великого мѣста, сходили на иншй дороги або тй вôдносины, якй панують въ университетѣ вѣденьскôмъ, де єсть молодѣжь, що говорить всѣлякими мовами — на всякій случай сконстатовано, що такожь и питомцѣ семінаріѣ св. Варвары пôдчасъ своєѣ священичои дѣяльности въ Галичинѣ знаходили ся мѣжь тыми елементами, котрй пôдпирали въ деякихъ кругахъ галицкихъ Русинôвъ тй стремленя, котрй нѣякъ не сприяють анѣ католицизмови анѣ прихильному для державы успособленю. Навѣть межи тыми гр. кат. священиками, що забули на свои обовязки и передъ роками

---

11)

Село Золоторобôвъ.

Хороша и правдива история для школы и дому.

Зъ нѣмецкого. — Генриха Цшоккого.

(Дальше).

„Вы знаєте“ — казавъ Володко дальше — „якъ то мы тогды, коли була дорожня, варили пôсну юшку. Чогожь мы тогды щадили, коли нѣчого не мали, а не щадимо теперь, коли єсть що щадити? Теперь маємо бараболѣ и садовину, мука и хлѣбъ та мясо стали дешевшй. Можемо теперь за тй самй грошѣ, що пôдчасъ дорожнѣ, мати и лѣпшѣй харчь и бôльше ощадити. Кобы такъ оденъ для насъ всѣхъ варивъ, то многимъ жѣнкамъ лишилось бы богато часу и они моглибы робити иншу роботу и ще щось заробляти. Пôдъ трицять горшкôвъ треба на день двацять разôвъ менше дровъ, якъ пôдъ оденъ горнець въ трицяти господарствахъ. Чей то розумѣєте, що при тôмъ зыскъ. Але де на богато людей варить ся, тамъ можна заощадити и на соли и на омастѣ, а навѣть на горшкахъ. Ану зробѣмъ пробу“.

Такъ говоривъ Володко. Було богато такихъ, що приставали на то, але були й такй, що не хотѣли. Володко пôшовъ до мельника и намовивъ его, щобы вôнъ взявъ на себе варити юшку и три разы въ тыждень дававъ мясо за доплату. Тй, що на то пристали, сказали, кôлько имъ треба що день юшки и мяса; а було ихъ зъ разу сѣмнацять господарѣвъ.

Теперь мусѣвъ кождый господарь, коли прийшла на него черга, давати дрова и приставити помôчника до вареня. Мельничка приняла ся доглядати вареня. Що дня була инша страва и огородовина. Хто не мавъ грошей, мôгъ платити за свою пайку мукою, садовиною, бараболями и огородовиною. То не було для нѣкого за трудно. Лишь хто бравъ мясо, мусѣвъ грôшми платити. — А панѣ мельничка знала варити. Другй жѣнки и дѣвчата, коли прийшла на нихъ черга помагати, учили ся при тôмъ богато, чого давнѣйше не знали.

Зъ того выйшло таке, що всѣ тй родины, що держали ся разомъ, а до нихъ належали й учитель и мельникъ, живили ся и лѣпше и значно дешевше, якъ другй люде въ селѣ. Що дня мали и юшку и якусь огородовину а три разы на тыждень мясо и печеню приладжену на всѣлякій спосôбъ. Коли то побачили другй, що можна дôстати добру страву и що при тôмъ лишає ся ще и для недужихъ, приступили й они до спôлки, навѣть богато такихъ, що не належали до союза золоторобôвъ. Они, бачите, змѣркували, що при тôмъ можна заощадити й богато дерева и богато часу и труду и все можна дешевше зварити.

Наконець харчѣвня мельнички мала вже за богато спôльникôвъ, хочь що дня приходило по кôлька помôчниць. Тогды заложивъ коршмарь зъ пôдъ „чорного орла“ и собѣ харчѣвню, але въ свою користь. Однакожь всѣ тй, що належали до союза золоторобôвъ лишились у мельника. Они выбрали зъ помѣжь себе найрозумнѣйшихъ господарѣвъ и тй мусѣли закуповувати всѣ припасы та доглядати, що зъ ними робить ся, бо харчѣвня не мала служити лишь одному на зыскъ, лишь на хосенъ для всѣхъ.

16. Якъ зробило ся менше коршемъ въ селѣ и що говорили на то старй селяне.

Не такъ було въ харчѣвни пôдъ „чорнымъ орломъ“. Тамъ варили таку юшку, що й безроги не були бы єѣ ѣли, тожь не дивниця, що й люде не хотѣли єѣ ѣсти. Тамъ заходило чимъ разъ менше людей, бо нѣхто не хотѣвъ за таку лихоту ще й дорого платити. Они зробили спôлку и хотѣли завести собѣ таку саму харчѣвню якъ у мельника. Але то якось не пішло, бо не було нѣякого ладу и оденъ другого обманювавъ. Коршмарь зъ пôдъ „чорного орла“ лишь смѣявъ ся въ кулакъ, що й другимъ не лѣпше вело ся, якъ ему.

Але у него було все таки гôрше, якъ у другихъ, бо вôнъ бувъ таки злый чоловѣкъ и твердого серця. Вôнъ зôбравъ бувъ лихимъ способомъ не мало грошей, але звѣстно, що

выйшли зъ Галичины до Россіѣ, щобы тамъ приложити руку до пôднятого россійскимъ правительствомъ знищеня уніѣ тамошнои греко-католицкои церкви зъ Римомъ, можна було знайти давнѣйшихъ питомцѣвъ семинаріѣ св. Варвары. Переведена теперь реформа греко-католицкихъ семинарій може въ повнôй мѣрѣ забезпечити ту цѣль, яка мала ся на оцѣ при заснованю семинаріѣ св. Варвары и такъ приспособити гр. кат. церкву въ Галичинѣ бôльше число высше образованыхъ силъ, якъ то доси было и якъ взагалѣ при дотеперѣшнôй орґанізаціи семинарій духовныхъ можна було того сподѣвати ся.

Переглядъ політичный.

На вчерашнôмъ засѣданю анкеты промысловои переслухувано дальше знатокôвъ зъ Галичины, а всѣ, зъ выимкою складача друкарского, Енґліша зъ Кракова, высказали ся за обовязковымъ испытомъ на челядниковъ и майстрôвъ. Хилевскій зъ Тарнова высказавъ ся за законнымъ обеженемъ закладаня филій торговельныхъ. Енґлішь домагавъ ся знесеня книжокъ робôтничихъ а Хилевскій и Липиньскій вôдпирали пôдозрѣня роблений галицкимъ бôльшимъ промысловцямъ, мовь бы то они робили въ робôтничихъ книжкахъ якісь тайнй знаки. Мѣжь иншими переслухувано вчера ще й делеґатôвъ робôтниковъ Березиньского зъ Нового Санча и Мешулима Лювиша робôтника зъ фабрики „талесôвъ" въ Коломыи.

Зачувати, що наслѣдникомъ намѣстника на Моравѣ п. Лебля мае стати ґр. Евгеній Чернинъ, котрый належить до партіѣ консервативнои. Справа ся мае однакожь рѣшити ся ажь за кôлька недѣль.

Появляють ся знову вѣсти о розвязаню Рады державнои и уступленю ґр. Таффого. Подае ихъ именно тирольскій Volksblatt, котрый каже ще, що по новыхъ выборахъ мае бути утворена нова консервативна бôльшôсть. До сихъ вѣстей не треба однакожь привязувати нѣякои ваги.

Вѣденьска ґазета урядова подала мотивы до заказу вывозу пашѣ за границю. Мѣжь иншимъ сказано тамъ, що есть обава, що Австро-Угорщина не буде могла покрыти потребу пашѣ и буде мусѣла купувати еѣ за границею, а вôдтакъ, що черезъ кôлька лѣтъ буде великій вывôзъ худобы зъ Австро-Угорщины за границю, въ наслѣдокъ чого настане бôльша продукція и треба буде бôльше пашѣ.

Сербскій король надавъ зъ нагоды заключеня австро-угорско-сербскои угоды торговельнои высокй ордеры австрійскому міністрови торговлѣ маркізови Бакегемови и угорскому міністрови рôльництва Бетленови та ще кôлькомъ австро-угорскимъ достойникамъ.

Правительство сербске зложило чотирнацять комисій, котрй мають розслѣдити жалобы властей и приватныхъ особъ противъ урядниковъ адміністраційныхъ зъ часôвъ кабінету Авакумовича.

Король сербскій приймавъ оногды болгарского аґента дипльоматичного Ґоранова, а въ сѣмъ фактѣ добачують залагодженє послѣдного конфлікту межи Сербією а Болгарією.

Офіціяльный комунікатъ софійскои ґазеты „Свобода" оголошує, що жена князя Фердинанда находить ся въ вагôтнôмъ станѣ. „Свобода" пôдносить, що нарôдъ болгарскій просить Бога, щобы давъ кн. Фердинандови сына.

Процесъ противъ Митрополита Климентія за пôдбурюванє противъ князя и болгарского правительства закôнчивъ ся недавно тымъ, що его засуджено на вѣчне выгнанє зъ краю.

Новинки.

Львôвъ дня 28 липня.

— **Именованя** П. президентъ кабінету, яко управитель міністерства скарбу, именувавъ ревідента рахункового Теофиля Хмуровича, радникомъ рахунковымъ въ департаментѣ рахунковôмъ галицкого Намѣстництва. — Дирекція Банку краевого именувала адъюнктами: Макс. Новицкого и Альойзія Круликовского, а асистентами: Тадея Вілюша, Волод. Наравскcого, Волод Еминовича, Юлія Райнера и Кароля Чавдерну

— **Похоронъ міністра Бавера.** Такого похорону, якъ вчерашный, пок. міністра Бавера Львôвъ доси ще не видѣвъ, тожь не диво, що множество публики залягло вже вôдъ третои годины майже всѣ улицѣ, котрыми мавъ переходити похôдъ похоронный а въ вôконъ домôвъ, припираючихъ до тыхъ улиць выглядало повно людей На ратуши, на будынку корпусної команды и на домѣ, що належавъ давнѣйше до родины Баверôвъ при улици Трибунальскôй повѣвали хоругвы. Тѣло покôйника привезено ще 26 с. м. вечеромъ и зложено на двôрци въ великôй сали маґазину для поспѣшныхъ пересылокъ. Вчера приѣхала родина покôйника: баронова вдовиця Баверова, ґен. майоръ Баверъ, дръ Ант. Баверъ, секретарь мініст. дръ Гавеншільдъ и адъютантъ прибочный майоръ Песірій. Точно о 4 год. розпочавъ ся похоронъ. Попереду войска, що вôддавало послѣдну честь покôйникови, ѣхавъ въ заступствѣ головно командуючого, ґен. Фішеръ а за нимъ поступали въ повнôй парадѣ 4 и 7 полки уланôвъ. Помежи вôддѣлами кавалеріѣ и артилеріѣ ѣхали два возы повнй вѣнцѣвъ, котрыхъ було около 100 а мѣжь тыми и вѣнець вôдъ Найдост. Архикнязя Сальватора а вôдтакъ поступали стрѣльцѣ и пѣхота 30 полку зъ музикою. Передъ караваномъ зъ мощами несено на подушкахъ ордеры покôйника, каскъ и шаблю и поступало духовеньство, войсковй священики всѣхъ обрядôвъ христіяньскихъ и кôлькохъ священикôвъ львôвскихъ латиньского обряду. За караваномъ ѣхавъ зелѣзный лицарь на кони а вôдтакъ поступала родина покôйника и множество всѣлякихъ достойникôвъ войсковыхъ и цивільныхъ, мѣжь котрыми бувъ такожь Є. Ексц. п. Намѣстникъ ґр. Бадені. Дальше поступали 24 и 55 полки пѣхоты, краева оборона, санітеты, трены и батеріи артилеріѣ. Ажь о 6 год. привезено мощѣ на мѣсце вѣчного упокою на лычаковскôмъ кладовищи и тутъ зложено въ могилу, пôдчасъ коли пѣхота и арматы давали сальвы.

— **Новй значки стемплевй,** введенй вôдъ 1 липня с. р, суть насмарованй зъ другого боку арабскою ґумою. Тому не треба ихъ дуже змочувати, щобы прилѣпити, бо ґума тратить ся и значокъ не держить ся паперу. Выстане лише легко звогчити. Давнѣйшй значки були насмарованй клеемъ колоньскимъ и ихъ треба було сильно змочувати; а теперѣшныхъ не треба. Се поученє выдала ц. к. Дирекція скарбу длятого, бо нарѣкають люде, що значки не держать ся паперу.

— **Для погорѣльцѣвъ Гусятина** зобравъ комітетъ ратунковый около 600 зр., котрй пôслано до Гусятина.

— **На будову руского театру** зложивъ м. Мосцѣньскій зъ Гребенова 1 зр., о. Омелянъ Петрушевичь зъ Буска 2 зр. 71 кр. вôдъ гостей; панове, котрй не хотѣли, щобы ихъ назвати, — 10 зр. 80 кр.

— **Впреосв. Митрополитъ,** перебуваючій теперь въ Пôдлютôмъ, заходить ся поцри справу докôнченя своеи палаты такожь и спорядженємъ видôвъ, плянôвъ, ґрафічныхъ картъ дôбръ митрополичихъ и господарства на краеву выставу. Крôмъ того згадує Впреосв. Митрополитъ дати свои меблѣ зъ кидревого дерева, спорядженй доморослыми майстрами, на выставу до руского павільону. Меблѣ тй звернуть на себе увагу всеи публики своєю ориґінальностію и выробомъ. — Въ Пôдлютôмъ перебуває теперь такожь сов. Бережницкій и проф. Шухевичь.

— **Податокъ біржевый** принѣсъ въ самôмъ Вѣдни въ першôмъ пôврочѣ свого истнованя т. е. вôдъ 1 сѣчня до 30 червня не вчисляючи провінцій 320.000 зр. Зô згаданого податку надѣяли ся рôчного доходу 400 000 зр, отже результатъ его побору вже въ першôмъ роцѣ перейшовъ значно преліміновану суму.

— **Повѣнь на Буковинѣ.** Справозданє о шкодахъ, зробленыхъ послѣдною повенею на Буковинѣ выказує, що потерпѣло шкоду 12.720 селянъ въ 202 селахъ и 70 обшарôвъ дворскихъ на суму 1,485.235 зр. Шкоды зроблені на дорогахъ а будôвляхъ краевыхъ и повѣтовыхъ выносять 117.374 зр. а шкоды на гостинцяхъ державныхъ доси не обчисленй.

чуже добро не грѣе. Коли пôдчасъ дороженѣ присылали для бѣдныхъ людей въ Золотоноши запомоги и добровôльнй складки, то вôнъ намовивъ старшину громадску, щобы она роздавала лишь готовй грошѣ. Вôнъ приставъ тогды до спôлки зъ коршмаремъ зъ пôдъ „льва" и продававъ бѣднымъ людемъ муку и хлѣбъ по страшно высокôй цѣнѣ. Такъ вернулись грошѣ знову до ихъ кишенѣ. Коли люде въ селѣ на публичнôй ліцитаціи мусѣли позбувати ся свого сѣна и худобы або й таки послѣдного кусника землѣ, то вôнъ змовивъ ся зъ коршмаремъ зъ пôдъ льва и старшиною громадскою и они ставили тогды таку цѣну, щобы можна все за пôвдармо купити. Ставили зъ разу лишь малу суму а вôдтакъ ще щось накладали. Такъ выкликували они цѣну оденъ по другôмъ, а що люде уважали ихъ за наймудрѣйшихъ въ селѣ, то нѣхто не важивъ ся поставити высшу цѣну. Такъ набували они все дуже дешево. Колижь хто бувъ розумный и поважививъ ся поставити высшу цѣну, то его заразъ страшили, особливо ще, коли вôнъ мавъ довги и казали: „Коли тобѣ стае грошей на таке дрантє и ты хочешь пôдбити въ гору мого приятеля, то вôддай менѣ насамперѣдъ мôй довгъ".

Такъ то робивъ коршмарь зъ пôдъ „чорного орла". Але чуже добро не грѣе. Вôнъ бувъ чоловѣкъ гордый та сердитый та вѣчно процесувавъ ся зъ людьми и тягавъ ся по судахъ. Процесувавъ ся навѣть зъ своими братами и сестрами, бо вымантивъ вôдъ нихъ хитрымъ способомъ ихъ спадщину по батькови. Вôнъ вже зруйнувавъ бувъ богато людей въ селѣ процесами.

Охота до процесôвъ въ Золотоноши була взагалѣ одною зъ головныхъ причинъ, що люде тамъ збѣднѣли, бо доки мали ся ще добре, то хотѣли удавати великихъ панôвъ; хто мавъ процесъ, то гадавъ, що вôнъ не знати що, бо люде о нѣмъ говорять. До того вмѣшали ся хитрй адвокаты и пôдьюдили ще одныхъ противъ другихъ, бо хотѣли користати зъ глупоты селянъ и тягнути зыски зъ ихъ охоты до процесôвъ. А тй що процесували ся, такъ зробили ся були завзятыми, що присягали ся, що волѣють все стратити, якъ погодити ся. Розумѣе ся, що то подобалось адвокатамъ дуже. Процесы перетягали ся вôдтакъ всѣлякими штучками зъ року на рôкъ; писали ся репліки, дупліки и трипліки, ишло ся до апеляціѣ, а дурнй люде давали грошѣ дотн, що ажь процесъ десять разôвъ бôльше коштувавъ, якъ бувъ вартъ. Хто тогды програвъ, нарѣкавъ на несправедливôсть судьѣвъ и загибавъ зъ голоду, а адвокаты заѣдали собѣ печеню.

Вôдъ коли Володко вернувъ до села, здержавъ богато людей вôдъ процесу, бо коли его хто спытавъ о раду, то вôнъ повѣвъ дѣло такъ, що залагоджено справу по доброму. А вôнъ часто говоривъ: „Разъ зôйшли ся два псы на вузенькôй кладцѣ надъ рѣкою и знайшли на нѣй кусень мяса та стали перечити ся, чие то мае бути мясо. Прийшовъ третій песъ, що бувъ бы радо самъ зъѣвъ то мясо и заедно шептавъ то одному, то другому до уха: „Не пусти, бо оно пôсля права тобѣ належить ся!" Оба псы стали гаркати на себе а далѣ й кусати ся, ажь наконець й оба попадали въ глубоку воду. Тогды той третій вхопивъ мясо и зъѣвъ его смачно та лишь дививъ ся, якъ тамтй плавали по водѣ. Такъ то буває й зъ тыми людьми, що вѣчно лишь процесують ся".

„На правованє треба мати богато грошей, а вкôнци выходить ще зъ того соромъ та й ганьба. Хто розпочинае процесъ, той вже програвъ половину зъ того, що хоче выграти. Злобнй адвокаты то якъ обѣ половины ножиць; они лучать ся разомъ, щобы розтяти то, що помѣжь нихъ дôстане ся. А хочь наконець и все выграешь, то все таки бôльше пропаде, якъ тобѣ можуть звернути: пропаде часъ и робота а неразъ и здоровлє вôдъ клопоту и гнѣву, вôдъ страху и журы та вôдъ безсонныхъ ночей".

Такъ каже бувало Володко. А коршмарь зъ пôдъ „чорного орла" не пытавъ нѣчого, лишь що року розпочинавъ якійсь новый процесъ. Черезъ выдатки и дарунки для адвокатôвъ та писарѣвъ, черезъ бѣганину и тягане

— **Помилуванє.** На основѣ вердикту судьвъ присяжныхъ въ дни 27 цвѣтня с. р. засуджено, якъ мы свого часу доносили, Адама и Єл. Навротовъ на смерть за убійство дитины Єл. Навротовои. Убійства допустили ся Навроты звѣрскимъ поведенємъ въ дитиною. При обдукціи дитины не найдено въ жолудку еѣ нѣякихъ останкôвъ поживы, натомѣсть сконстатовано зломанє 4 реберъ. Є В. Цѣсарь помилувавъ обоихъ, а найвысшій судъ засудивъ матѣрь на 18 лѣтъ, а Адама Наврота на 15 лѣтъ тяжкои вязницѣ.

— **Скривленє хребта.** У молодежи въ вѣку школьнôмъ скривленє хребта (scoliosis) можна стрѣтити далеко частѣйше у дѣвчатъ, нѣжь у хлопцѣвъ. Пôсля розслѣдôвъ Айленберґа на 10 дѣвчатъ зô скривленымъ хребтомъ припадае лише оденъ такій хлопець. Другій ученый Ґ. Яхъ выслѣдивъ, що на сто дѣвчатъ 87 мало скривленый хребетъ, а на сто хлопцѣвъ лише 13. Драхманъ выслѣдивъ ще гôршу пропорцію, бо 93 дѣвчатъ и 7 хлопцѣвъ на 100. Чому такъ мало хлопцѣвъ мае скривлени хребта вôдъ сидженя? Бо хлопцѣ якъ насидять ся надъ книжкою, або зошитомъ, звычайно пôдчасъ павзы простуе собѣ цѣле тѣло, бѣгае, ґімнастикуе ся, грае въ пилку, ну, и бє ся и т. п.; тымчасомъ дѣвчата въ свобôдныхъ хвиляхъ хиба проходжують ся поважно, якъ старшй люде. А нѣхто имъ навѣть не порадить, щобы такъ само набѣгали ся, якъ хлопцѣ, бо у насъ по школахъ всѣ учителѣ думають, що хлопцеви можна й почубити ся зъ другимъ, а дѣвчинѣ й побѣгати не можна, бо она дѣвчина. Тому то дѣвчата здоровлемъ накладають сю систему педаґоґічну; у однои стрѣнешь блѣдачку, у другои пôднесену лопатку, у третьои скрученый хрестъ и т. п. Послѣдными часами анґлійскй педаґоґи пересвѣдчили ся, що й найлѣпшй лавки, пульпіты, столы и освѣтленє не охоронять ученика вôдъ скривленя хребта, бо то походить лише вôдъ довгого и непорушного сидженя на лавцѣ. Щобы то зло усунути, уряджують якъ найчастѣйше павзы на забавы, о скôлько можна, на свѣжôмъ воздусѣ. Не треба дѣтямъ боронити, коли они бѣгають або бавлять ся.

— **Невелику потѣху** мае бар. Гіршъ зô своихъ кольоністôвъ и адміністраторôвъ въ Арґентинѣ. Єго повномочникъ полковникъ Гольдшмідтъ оповѣдае по поворотѣ зъ Арґентины, що въ кольоніяхъ заставъ на кождôмъ кроцѣ рабунокъ. Такъ пр. адміністраторы кольоніѣ Мозесвіль поутѣкали розôкравши цѣлу касу. Въ Ентре-Ріосъ адмініструвавъ якійсь Ротъ, котрый закравъ міліоны, не поселивши анѣ одного кольоніста и не выбудувавши анѣ одного дому. Гольдшмідтъ каже, що въ Арґентинѣ всѣ, вôдъ кольоніста до Рота мали одинъ оклик: грабѣжь. Въ Буеносъ-Айресъ, въ жидôвскихъ кольоніяхъ були такѣ самѣ непорядки и треба було 2 мѣсяцѣ часу, щобы управильнити книги и дôйти, кôлько грошей розкрадено. Такій конець шумно-заповѣданои кольонізаціѣ можна було передвидѣти.

— **Мужчина кухаркою.** Незвычайну справу розбирае теперь вѣденьскій судъ на Верінґу. Обжалованымъ есть помôчникъ въ цукорнѣ, Альбрехтъ Ляхнеръ. Закидають єму, що сѣмь лѣтъ ходивъ перебраный за женщину, служивъ по рôжныхъ домахъ за кухарку, поповку и т. п. Богато людей знало про се, що Зося — бо такъ Ляхнеръ назвавъ себе — не есть женщиною. Коли єго батька пытавъ хто, де сынъ, то вôнъ вôдповѣдавъ щиро: Вôнъ служить за кухарку на Верінґу. За сѣмь лѣтъ служила „Зося“ въ 18 мѣсцяхъ. Коли еѣ вôддалили де зô службы, заразъ ишла до панѣ Пітшъ, котра роздавала службу, и тамъ навѣть жила разомъ зъ иншими слугами. Та панѣ Пітшъ, старушка. що мае 60 кôлька лѣтъ, оповѣдала въ судѣ всю исторію Зосѣ. — Я знала — оповѣдала она — „Зосю“ ще малымъ хлопцемъ. Мавъ лѣтъ 17, а все ще бувъ лише помôчникомъ въ цукорни, а прецѣ то може кождого до розпуки довести. Хлопець бажавъ уже тогды бути дѣвчиною. Умѣвъ всѣ роботы жѣночѣ, варити, прати прасовати и т. п. Була у мене одна слуга, вôнъ передъ нею все жалувавъ ся та казавъ, що бувши дѣвчиною скорше заробивъ бы собѣ на житє. Ну, и вôдъ тои дѣвчины купивъ собѣ одежу жѣночу, перебравъ ся и такъ зъ Альбрехта стала Зося. Проколовъ собѣ уха, повѣсивъ сурежки, а на шию вбравъ шнуръ перелъ. Справивъ собѣ ґорсетъ, вышнуровавъ ся, а чого єму бракувало, то... ну, не треба вамъ, панове, й казати. Якъ на дѣвчину, бувъ дуже гарный Ай, якъ же гарно выглядала „Зося“ въ недѣлю, коли взяла на себе кашмірову сукню, модный капелюхъ, легенько та зручно вкрыла собѣ лице серпанкомъ... Всѣ роботы домашнѣ знала дуже добре, лише шити не вмѣла добре. Разъ навѣть була „Зося“ на балю и тамъ пôзнала ся зъ одымъ хлопцемъ и дуже впала єму въ око. Залюбивъ ся въ нѣй по уха и давай сватати Прислав до мене опѣкуна и дядька и тѣ мене выпытували ся, чи Зося порядна дѣвчина. Вôдтакъ самъ хлопець принѣсъ навѣть перстенѣ на заручины, але Зося сказала, що не хоче йти замужь, и пôшла на спациръ зъ одымъ токаремъ, зъ котрымъ була ще гôрша исторія, бо Зося мусѣла єму дати въ лице. Мы всѣ — казала панѣ Пітшъ — знали, що Зося то хлопець. Зося просила, щобы мы еѣ не зраджували, ну, а мы по що мали бы се робити. То прецѣ нѣчо злого“. — Цѣла та исторія выкрыла ся въ той спосôбъ, що урядъ конскрипційный хотѣвъ вôдобрати таксу войскову вôдъ Альбрехта Ляхнера и тому возьный шукавъ за нимъ, поки вкôнци найшовъ „Зоську“. Теперь уже буде Зося мусѣла попращати ся зô своими горшками та ґорсетомъ.

— **Обѣды зъ цвѣтами.** Не треба то такъ розумѣти, щобы люде на обѣдъ цвѣты ѣли, тôлько то въ Парижи теперь така мода настала, що стôлъ, при котрôмъ мають обѣдати, вбирають цвѣтами. То певно, що такихъ прибагôвъ не мають бѣдни, лише паны; тай мы не пишемо того для науки, якъ нашѣ селяне мають обѣдати, але чому бы не послухати, якъ великѣ паны обѣдають? Одна богачка въ Парижи дала обѣдъ „бѣлои рожѣ“, значить: стôлъ бувъ прибраный самыми бѣлыми рожами. Заразъ по тôмъ друга богачка дала обѣдъ „червонои рожѣ“ для самыхъ замужныхъ жѣнокъ; инша знову на хрестинахъ казала вбрати стôлъ самыми незабудьками, а одна молода вдова гостила своихъ гостей обѣдомъ фіялковымъ. Крôмъ того бувъ ще обѣдъ „ґвоздиковый“ и „ліліовый“. Коли якась панѣ чи панъ просить гостей на обѣдъ, то на запросинахъ пише, якими цвѣтами буде стôлъ прибраный, а то тому, щобы гостѣ, особливо панѣ вбрали ся у вôдповѣдни до цвѣтôвъ строѣ. Пишуть такожь зъ Парижа, якъ одна панѣ помстила ся при такôмъ обѣдѣ на другôй пани, котра була бѣлява. Отже запросила еѣ на обѣдъ „жовтои рожѣ“; та запрошена панѣ мусѣла убрати ся у вôдповѣдный (певно жовтый) строй, а то було ѣй дуже не до лиця. Де намъ грѣшнымъ розумѣти таку незвычайну пôмсту?

— **Двôрске житє короля Сіяму.** Анґлійскій мѣсячникъ Contemporary Review помѣстивъ въ выпуску за липень статью журналіста, що недавно вернувъ зъ Сіяму и часто зъ сіямскимъ королемъ лично зносивъ ся. Пôсля опису згаданого журналіста мае бути сіямскій король дуже милою личностію. Вôнъ образованый, добрый, твердого характеру и представляе ся поважно. Зъ лиця хорошій, а въ поведеню правдивый джентельменъ. Однако на тôмъ все кôнчить ся. Єго житє се безнастанна розпуста. Передъ 15 рокомъ житя бувъ уже вôтцемъ двохъ дочокъ, перша жѣнка короля есть єго двоюродна сестра. Число єго жѣнокъ незвѣстне. Все, що ихъ дотыкае, называе ся въ Сіямѣ „Канґъ Накъ“. т. е. внутрѣшнѣ справы и говорити про се строго заборонено. Дѣтей мае король бôльше якъ 100. Внутрѣшна часть палаты се не рядъ комнатъ, але цѣле мѣсто. Кожда зъ королѣвскихъ жѣнокъ мае тьму дорогоцѣнностей. Про положенє свого краю не знае король нѣчогôсенько. Навѣть вôдносины въ єго столици незвѣстнѣ єму. Скоро розôйде ся вѣсть, що король намѣряе выйти на проходъ, замѣтають ся чисто улицѣ, вояки и поліція вытягають тогдѣ свои найлѣпшѣ одѣня, Банґкоґъ перебирае ся святочно и выглядае майже такъ порядно, якъ яке европейске мѣсто. Коли-жь король верне зъ проходу, складають ся новѣ одѣня назадъ до скринѣ, а мѣсто вертае назадъ до свого звычайного бруду и неохайности. Выѣздячи до своеи лѣтнои палаты въ Беґпенъ, забирае король зъ собою всѣ свои жѣнки зъ дѣтьми и службою — разомъ бôльше якъ 1000 душъ. Кошты такихъ прогульокъ величезнѣ, а цѣле удержанє двора, пожирае бôльшу половину державныхъ доходôвъ

ТЕЛЕГРАМЫ.

Вѣдень 28 липня. Суплентъ ярославскои ґімназіѣ, Мих. Вагилевичь, именованый головнымъ учителемъ при семінаріи учительскôй въ Тернополи. — Fremdenblatt доносить, що вѣсть о заключеню угоды торговельнои межи Австро-Угорщиною а Россією есть поки що безосновна.

Бѣлградъ 28 липня. Въ честь болгарского аґента дипльоматичного Ґоранова, вôдбувъ ся двôрскій обѣдъ, на котрый були запрошенѣ міністры и другѣ достôйники. — Бôльшôсть комісіѣ слѣдчои хилить ся до поглядôвъ правительства и есть надѣя, що криза кабінетова залагодить ся за посередництвомъ короля.

Лондонъ 28 липня. Въ палатѣ послôвъ закôнчила ся дебата надъ закономъ о ирляндскôй автономіи. Въ наслѣдокъ вôдозваня ся національного посла О'Коннора, прийшло до завзятои бійки межи націоналами а консерватистами и ледви можна ихъ було успокоити. — Въ палатѣ панôвъ заявивъ Розберґъ, що Анґлія не буде мѣшати ся до спору Францiѣ зъ Сіямомъ, лишь буде старати ся забезпечити своихъ пôдданыхъ въ Банґкокъ. Подѣѣ въ Сіямѣ не рôвнодушнѣ Анґліи и она жалуе, що Францiя приступила до бльокады, бо то може выкликати поважнѣ трудности що до межинародного права.

ся та черезъ поѣздки стративъ все, що мавъ. Коли програвъ бувъ процесъ зъ сусѣдною громадою о якогось старого дуба, — бо вôнъ казавъ, що той дубъ стоить ще на єго поли, а не на громадскôмъ — то таки попавъ бувъ у велику нужду. Черезъ того дуба выдавъ бôльше якъ тысячу риньскихъ и вже не знавъ, зъ вôдки взяти грошец, бо на хату и ґрунтъ наробивъ бувъ вже бôльше довгôвъ, якъ бы то хто думавъ. А що вôнъ всюды пробовавъ позычити грошей, то тѣ, котрымъ вôнъ вже бувъ виненъ, налякали ся и зажадали, щобы имъ вôддавъ. Такъ не позôстало єму нѣчого, якъ лишь вôдступити свôй ґрунтъ вѣрителямъ. Мусѣвъ продати хату и цѣле господарство. То були наслѣдки єго великои охоты до процесôвъ.

А що вôнъ зле ходивъ коло свого поля, то оно пôшло за низьку цѣну. Позаякъ люде вже зъ рѣдка заходили до коршмы, бо або не мали грошей, або таки не хотѣли ихъ пропивати, то й коршмарска ретельнôсть не приносила зыску. Той, що купивъ хату, коли побачивъ, що нѣхто не хоче заходити до него и тратити тамъ свои грошѣ, замкнувъ таки коршму. Лишивъ ся паномъ ще самъ оденъ коршмарь зъ пôдъ „льва“, бо другѣ коршмы та шинки не мали таки зовсѣмъ нѣякого зарôбку и мусѣли були вже давнѣйше ихъ позамыкати.

Деякѣ старѣ селяне кивали лишь головами та казали: Настали поганѣ часы, бо мы видимо добре, що наше бѣдне село таки зовсѣмъ пôдупадае. Колись бувало мали мы у насъ ажь три коршмы та ще й кôлька шинкôвъ — добрый заробокъ, а нинѣ вже й одна не мае чимъ дыхати! То соромъ для нашои Золотоношѣ, и найлѣпшій доказъ, якъ мы пôдупали.

А Володко каже имъ: Дежь тамъ, добрѣ люде! Я ажь теперь маю надѣю, що у насъ стане незадовго далеко лѣпше. Я находивъ ся богато по свѣтѣ и видѣвъ не одно село. Де було найбôльше коршемъ, тамъ була найбôльша нужда; а де не було коршмы хиба лишь гостинниця для подорожныхъ, тамъ було видко добробытъ у каждôй хатѣ. Коршмарѣ не надармо малюють на своихъ вывѣскахъ дикихъ звѣрѣвъ якъ: львôвъ, орлôвъ, медведѣвъ та половикôвъ — тотѣ звѣрѣ пють кровь зъ громады. Они вывѣшують золотый хрестъ, бо хотять мати золото а людей за то на хрестѣ розпинати та въ нужду заганяти. Они малюють на вывѣскахъ золотыхъ ангелôвъ, але то злѣ ангелы, тѣ, що ихъ Господь Богъ зъ неба скинувъ; они то вербують рекрутôвъ до арештôвъ и кримiналôвъ то до домôвъ для убогихъ.

(Дальше буде).

За редакцію вôдповѣдае Адамъ Креховецкій.

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского, пôдъ зарядомъ В. И. Вебера.